

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 46149

гр. София, 29.12.2023 г.

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 182, в закрито заседание на двадесет и девети декември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: ЯНА ЕМ. ВЛАДИМИРОВА
ПАНОВА

като разглежда докладваното от ЯНА ЕМ. ВЛАДИМИРОВА ПАНОВА
Гражданско дело № 20221110155920 по описа за 2022 година

Производството е по чл. 140 ГПК.

Образувано е по искова молба на **Т. Б. Б.**, с която са предявени иски срещу **„Частно средно училище Увекид“ ООД**, за признаване на установено в отношенията между страните, че клаузата на чл. 34, ал. 2 от сключения между тях договор за обучение на ученик от 11.01.2022 г., предвиждаща неустойка в случай на едностранно прекратяване на договора без предизвестие от страна на родителя, в размер на 1 500 евро, е нищожна като противоречаща на закона, морала и добрите нрави, евентуално – за прогласяване на унищожаемостта ѝ, като сключена при крайна нужда, и за осъждане на ответника да заплати на ищцата сумата от **1 500 евро**, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба в съда – 14.10.2022 г. до окончателното плащане, представляваща сума за неустойка, прихваната със заплатена от ищцата такса за обучение. В условията на евентуалност, се иска осъждане на ответника да заплати на ищцата сумата от **1856,08 лева**, представляваща разликата между удържаната от ищцата неустойка в размер на 1500 евро и намаления поради прекомерност размер на неустойката от 1077,66 лв.

В исковата молба се твърди, че на 11.01.2022 г. ищцата, в качеството си на родител, сключва с ответника договор за обучение на ученик по отношение на нейния син - Адриан Матеев. Видно от чл. 1 на договора, неговият предмет обхваща обучението на ученика за периода на учебната 2022/2023 г., като същото следва да се извърши съобразно учебната програма на училището за пети клас. Възнаграждението по договора е в размер на 5800 евро, платимо до 15.03.2022 г., като при плащане до 15.02.2022 г. е налице отстъпка в размер на 5% (като дължимата сума е в размер от 5510 евро). Съгласно чл. 34, ал. 2 от договора, същият може да бъде прекратен едностранно от родителя без предизвестие, с писмено уведомление до училището, в срок най-късно до десет дни преди започване на учебната година, която е предмет на договора. В тези случаи родителят дължи на училището неустойка в размер на 1 500 евро. Неустойката следва да се удържи от заплатеното възнаграждение по договора, като остатък от същото се връща на родителя в срок до 1 месец след прекратяването на договора. На 18.07.2022 г. ищцата отправя до ответника покана за прекратяване на договора, тъй като ученикът впоследствие е изявил желание да учи в математическо училище, вследствие на което се е явил на приемните изпити и ги е преминал успешно. Видно от съдържанието на поканата, ищцата изявява желание и предложение за прекратяване на договора по взаимно съгласие. При несъгласие на училището, ищцата изявява воля поканата да послужи като писмено уведомление за прекратяване на договора съгласно чл. 34, ал. 2 от същия. Излага аргументи, че следва да ѝ се възстанови в цялост заплатената от нея сума за учебната 2022/2023 г., а именно: 10 776.62 лв. (левава равностойност на 5510 евро), тъй като договорът е подписан и сумата е заплатена при крайна нужда. Ищцата поддържа, че поканата се отправя до училището много преди започване на учебната година, като реалните възможности от заемане на мястото от друг ученик са големи и няма да донесе до никакви неблагоприятни последици за училището. Ответникът изпраща до ищцата отговор с изх. № П-496-08/10.08.2022 г., в който

заявява, че счита договора за прекратен на основание чл. 34, ал. 2 от същия, респективно не приема предложението за прекратяването му по взаимно съгласие. Изразява становище, че към момента на подаване на отговора, заплатената по договора сума е върната на ищцата, като от нея е удържана неустойката в размер на 1 500 евро. По отношение на същата ответникът твърди, че било негово право да я задържи, тъй като същата била част от договора (както и от договорите по отношение на останалите ученици в училището). На ищцата е изпратен и проект на споразумение за прекратяване на договора, съгласно който неустойка отново се дължи. С електронно писмо от 08.08.2022 г. ищцата отказва да подпише такова споразумение, тъй като не е съгласна с чл. 4 от проекта му, съгласно който е дължима неустойката в размер на 1 500 евро. С банков трансфер от 08.08.2022 г. на ищцата е възстановена сумата от 7842,88 лв. (представляваща възнаграждение по договора), като е удържана сумата от 1 500 евро. (неустойка по чл. 4 от договора). Ищцата поддържа, че клаузата за неустойка е нищожна поради противоречие със закона, както и с морала и добрите нрави, тъй като ограничава свободното преместване на ученика и избора му на училище Така, при преместване на ученика в друго учебно заведение по причини, които не са здравословни, семейството на ученика следва да заплати висока неустойка, дори и това да е съобщено на училището почти два месеца преди началото на учебната година и въпреки факта, че приемът в училището е целогодишен (видно и от информацията на уебсайта на ответника - <https://uwekind.com/admission/procedure>). В условията на евентуалност, ищцата поддържа, че клаузата за неустойка е сключена при крайна нужда, поради което е унищожаема. Ищцата се е съгласила да подпише процесния договор, въпреки несъгласието си с клаузата на неустойка, тъй като по правилата на ответника договорите за обучение за следваща учебна година в училището следва да се сключат на ранен етап - преди започване на приема и приемните изпити в държавните и други училища. Това е видно и от изпратено до ищцата (и приложено към исковата молба) електронно писмо от 08.12.2021 г. Впоследствие, ищцата е изявила пред училището, че на този етап не е сигурна дали детето и ще се запише в същото училище за следващата учебна година поради нейни лични съображения. Същата е получила отговор с електронно писмо от 06.01.2022 г., в което ѝ се съобщава, че ако не подпише договор и не заплати таксите за следващата учебна година в посочените срокове, не може да се гарантира, че мястото на детето ѝ ще бъде запазено. Така, видно от съдържанието на договора, сроковете за плащане на таксата за учебната 2022/2023 г. са до 15.03.2022 г. без отстъпка и до 15.02.2022 г. с отстъпка. Така родителите на деца, които предстои да бъдат 5-ти или 7-ми клас се поставят в ситуация на риск - от една страна, в случай че не подпишат договора с училището преди приемните изпити, няма гаранция, че детето им впоследствие ще може да се запише за следващата учебна година в училището (поради твърдян висок интерес към тези паралелки). От друга страна, няма как да се предвиди и гарантира, че детето ще премине успешно през приемните изпити за друго желано от него учебно заведение. Така може да се окаже, че детето трябва да смени учебното заведение, което посещава, и да отиде в ново, нежелано от него такова (в случай че мястото му в Увекинд не бъде запазено и не бъде прието в училищата, в които кандидатства). Към този момент не са били налице други образователни възможности за сина на Ищцата в този период на годината. Наред с това, училището е водило активна набирателна кампания с аргументите, че 5-ти клас (класът, в който ученикът е през учебната 2022/2023 г.) бил много желан и няма да запазят местата на деца, които не са записани и платили таксата за следващата учебна година до 15.03.2022 г. Предвид това, не е бил налице вариант мястото му в училището да се запази и гарантира, респективно таксата да се заплати, след датите на приемните изпити в другите учебни заведения. Така ищцата, въпреки изявеното желание на детето ѝ да учи в математическо училище (каквото специализиран профил не се предлага от Увекинд) и въпреки евентуална възможност за нея да приеме работа в чужбина, е следвало на ранен етап (до 31.01.2022 г.) да потвърди записването на детето си в 5-ти клас в същото училище. В условията на евентуалност ищцата поддържа, че размерът на неустойката е прекомерен. В тази връзка, поддържа, че неустойката е в размер на над 27% от цялото дължимо по договора възнаграждение (в частност 27,22%), тъй като общата дължима сума по договора (в случай че се заплати до 15.02.2022 г. и се ползва отстъпка) е в размер на 5510 евро, а неустойката е в размер от 1 500 евро. Ищцата като страната, която дължи неустойка е физическо лице, като не се касае за търговска сделка. Същата сключва договора в качеството си на родител, загрижел за своето дете, и при посочените по-горе условия - срокове за плащане преди приемните изпити в желаното от детето ѝ математическо училище. Не е налице и недобросъвестно поведение и неизпълнение от страна на ищцата (които именно водят до основание за заплащане на неустойка), а единствено упражняване на изрично предоставено съгласно Договора право

(досежно неговото прекратяване). Освен това, неустойката е и в абсолютен размер - 1 500 евро, независимо от конкретния случай. Така, например, Ищцата е следвало да заплати същата неустойка дори ако не бе инициирала прекратяването на Договора през месец юли, а, например, в началото на месец септември. Ищцата поддържа и че ответникът е могъл да положи грижата на добрия стопанин за запълване на броя си на ученици, тъй като приемът в училището е постоянен и не са налице никакви пречки за това. Нещо повече, шансовете за търсене и набиране на ученици след датите на приемните изпити за други училища (напр. училището, в което е приет Ученикът) са по-високи, защото могат да бъдат привлечени учениците, които не са преминали успешно през изпитите за вход в желано от тях училище и тепърва следва да търсят алтернатива. Претендира разноски.

Към исковата молба се представят писмени документи. Прави се доказателствено искане за задължаване на ответника да представи писмена информация за това колко на брой ученици са записани в училището след 18.07.2022 г. – датата, на която ищцата е инициирала прекратяването на договора.

В законоустановения срок по чл. 131 ГПК ответникът е подал писмен отговор на исковата молба, с който оспорва предявените искове. Не оспорва наличието на процесния договор за обучение на ученика Адриан Матеев за учебната 2022/2023 година, и в частност наличието в договора на оспорваната клауза на чл.34 ал.2, извършеното от ищцата прекратяване на договора, отговора на училището-ответник до ищцата, възстановяването на сумата от 7842,88 лева и задържането от ответника на спорната сума в размер на 1500 евро. Поддържа, че правната характеристика на уговорената в чл. 34 ал. 2 от процесния договор сума в размер на 1500 евро е на отметнина, независимо, че тя е наречена от страните „неустойка“. Отменината, съгласно правната теория и аналогията с нормата на чл. 308 от ТЗ е възможност за страна по договора да се откаже /отметне/ от договора като изгуби определена, уговорена от страните сума. На практика отменината е привилегия за отказалия се от договора, в случая ищцата, и благоприятна възможност, чрез претърпяване на минимални загуби, да се откаже от договора, който вече не е актуален и не е предпочитан за нея. При липсата на оспорваната клауза на чл.34 ал.2 от договора, алтернатива за ищцата би била липса на възможност за прекратяване на договора, доколкото възможностите за едностранно и безвиновно прекратяване на договора от страна на възложителя са изчерпателно посочени в процесния договор за обучение или в най-добрия за ищцата случай - едностранното и без виновно прекратяване на договора по реда на чл.34 ал.1 от договора, при която хипотеза фискалната загуба за ищцата би била в чувствително по-голям размер. Счита, че не са налице предпоставките по чл. 33 от ЗЗД за унищожаваност на клаузата на чл.34 ал.2 от процесния договор. Договорът нито е сключен поради крайна нужда, нито е сключен при крайно неизгодни условия. Не са налице и условията за нищожност на нормата на чл. 34 ал. 2 от процесния договор на основание чл. 26, ал.1 ЗЗД поради накърняване на добрите нрави. Поддържа, че ищцата, подписвайки с дружеството-ответник договора за обучение на ученика Адриан Матеев за учебната 2022/2023 година, не се е намирала в условията на крайна нужда, тъй като в гр. София функционират десетки училища с приемливо ниво на обучение, добра репутация и достъпен прием. Голяма част от тях са държавни училища, но има и много частни училища, които биха задоволели изискванията на претенциозни и загрижени родители. Поради тази причина, счита за абсурдно някой родител да се самоопределя като изпаднал в крайна нужда, в частност принуден от обстоятелствата да обезпечи на всяка цена записването на детето си точно в определено училище, било то и училището-ответник. Образованието на дете в пети клас, освен че е конституционно гарантирано, е напълно обезпечено в практически план. Във връзка с предпочитанията от ищцата математически профил за обучението на детето Адриан Матеев е видно от сайтовете на посочените по-долу училища, че през месеците юли-септември 2022 година е имало незаети места в елитните и предпочитани математически училища в град София - Първа частна математическа гимназия „Питагор“, Софийска математическа гимназия „Пасий Хилендарски“ и Национална природо математическа гимназия „Акад. Любомир Чолаков“. Поради това, за ищцата обективно не е съществувал риск детето ѝ да остане не прието в добро училище с предпочитан от нея математически профил или че подобен риск е съществувал само в субективните представи на ищцата. Ответникът поддържа, че приемът на ученици в Частно средно училище „Увекинд“ ООД се планира достатъчно рано, а ранното му практическо осъществяване е важна цел за ръководството на училището и са екипа специалисти, които го обезпечават, тъй като изборът и наемането на учители, формирането на техните трудови възнаграждения, а така също и извършването на останалите, важни за провеждането на учебния процес действия - обезпечаване на

материална база, храна, транспорт, медицинска грижа на територията на училището, наличие на извънкласни дейности и много други, не е сериозно, а за някои от изброените не е и възможно да бъдат извършвани в последния момент. Ето защо, клаузата на чл.34 ал.2 от процесния договор за обучение се явява необходима. Тя, освен всичко останало, е и средство за осигуряване в някаква степен на предвидимостта на приходите за бъдещата учебна година. В пети клас, през учебната 2022/2023 година в училището-ответник са останали незаети учебни места. Ако процесният договор за обучение на ученика Адриан Матеев не беше прекратен от ищцата, незаетите места в пети клас през тази учебна година щяха да бъдат е едно по-малко. От това следва, че училището-ответник е претърпяло вреда в размера на цената по процесния договор за обучение. По отношение на твърдението за прекомерност на неустойката ответникът твърди, че същата не е прекомерна, защото нейният размер /около 27% от цената по договора/ е съобразен, както с цената на договора, така и с евентуалните вреди, които ответникът би претърпял. Поддържа, че въпросът за прекомерността на неустойката следва да се третира, с оглед обстоятелствата към момента на подписване на процесния договор за обучение, и в частност да се извади от контекста на бъдещите събития, и да не зависи от обстоятелството дали действително са претърпени вреди или не. Основанието за дължимост на неустойката е неизпълнението на договора от страна на ищцата, обективизирано в едностранното му прекратяване. Ето защо неустойката е дължима, независимо дали от неизпълнението са произтекли вреди. В тази връзка твърди, че реално дружеството-ответник е претърпяло вреди в размер на цената по договора, тъй като освободеното твърде късно място на ученика Адриан Матеев е останало незаето. Излага доводи, че прекомерността предполага размерът на уговорената неустойка да бъде в такива величини, които са изначално несъвместими и фрапантно разминаващи се с нормалните представи, с общо възприетата търговска, житейска и правна логика. Пример за фрапантност на неустойката би бил размер на неустойката, надвишаващ размера на основното задължение, равен на размера на основното задължение или най-малкото представляващ преобладаващ процент от него, напр. 60-80%. Обстоятелството, че неустойката е константна величина, в никакъв случай не води до извода на нейната нищожност. В конкретния случай уговорената неустойка няма как да не бъде константна величина, защото тя не обезпечава евентуална забава, а обезпечава интересът от наличието и реализацията на процесния договор за обучение. В условията на евентуалност, прави възражение за прихващане на претенцията на ищцата, с вземане на ответника срещу нея за връщане на цената, дължима от ищцата по договора, в размер до 1500 евро. Поддържа, че ако клаузата по чл.34 ал.2 от процесния договор за обучение бъде призната от съда на нищожна или бъде унищожена, всяка от страните трябва да върне на другата страна всичко, което е получила по силата на тази клауза. Именно в изпълнение на задължението си по чл.34 ал.2 от процесния договор за обучение ответникът е заплатил на ищцата сумата в размер на 7842,99 лева, което обстоятелство се признава от ищцата в исковата молба. Поддържа, че ако клаузата чл. 34, ал.2 от процесния договор бъде призната от съда на нищожна или бъде унищожена, следва да се приеме, че тази клауза не съществува в договора респ. в правния мир. В тази ситуация би бил налице действащ договор за обучение, който не е прекратен и по който се дължи платената цена, поради което обогатяването на ищцата с върнатата от ответника сума в размер на 7842.99 лв., се явява неоснователно. Претендира разноски.

В отговора на исковата молба са направени доказателствени искания за допускане събирането на гласни доказателства чрез разпит на свидетел при режим на довеждане, както и за издаване на съдебни удостоверения, по силата на които да получи информация от три посочени училища с математически профил, дали в пети клас през учебната 2022/2023 година съответното училище е имало незаети места. Не оспорва представените с исковата молба писмени доказателства и не възразява да бъдат допуснати и приети от съда, е изключение на кореспонденция по интернет, обявления от сайтове и текстове на хартиен носител, които не са подписани, тъй като изброените не отговарят на изискванията на процесуалния закон.

Делото следва да бъде насрочено в открито съдебно заседание.

Съдът счита, че следва да съобщи проекта на доклада по делото на страните по реда на чл. 140, ал. 3 от ГПК:

ИЗГОТВЯ СЛЕДНИЯ ПРОЕКТ НА ДОКЛАД ПО ДЕЛОТО:

- Правна квалификация:** предявени са обективно съединени искове: 1. иск с правна квалификация чл. 26, ал. 1, предл. 1 и 3 ЗЗД, кумулативно съединен с иск с правна

квалификация чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД; 2. евентуален иск с правна квалификация чл. 27, предл. последно ЗЗД, кумулативно съединен с иск по чл. 55, ал. 1, предл. 3 ЗЗД, 3. евентуално съединен иск с правна квалификация чл. 55, ал. 1 ЗЗД, във вр. с чл. 92, ал. 2 ЗЗД.

2. Доказателствена тежест:

УКАЗВА на ищцата, че е в нейна доказателствена тежест да докаже при условията на пълно и главно доказване следните обстоятелства: 1) наличието на облигационно правоотношение с ответника, съдържащо клауза за неустойка с твърдяното съдържание; 2) упражнено право на прекратяване на договора от страна на ищцата; 3) по иска с правна квалификация чл. 26, ал. 1, предл. 1 и 3 ЗЗД – че клаузата за неустойка противоречи на закона и добрите нрави; 4) по иска с правна квалификация чл. 27, предл. последно ЗЗД – че ищцата, поради изпадане в крайна нужда, е сключила договор, съдържащ клауза за неустойка с явно неизгодни условия за нея; 5) по исковете с правна квалификация чл. 55, ал. 1 ЗЗД – заплащането на сумата от 1 500 евро по процесната клауза на неустойка; 6) по иска с правна квалификация чл. 55, ал. 1, във вр. с чл. 92, ал. 2 ЗЗД - заплащането на сумата от 1 500 евро, че размерът на неустойката е прекомерен в сравнение с претърпените вреди от ответника.

УКАЗВА на ответника, че е в негова доказателствена тежест да докаже наличието на валидно правно основание за задържане на платената от ищцата парична сума.

ОБЯВЯВА за безспорни между страните и ненуждаещи се от доказване следните факти: че между страните е сключен договор от 11.01.2022 г. за обучение на ученик в ЧСУ „Увекинд“ за учебната 2022/2023 г.; че ищцата е прекратила договора едностранно договора с покана, получена от ответника на 19.07.2022 г.; че с отговор от 10.08.2022 г. ответникът е отказал да възстанови на ищцата сумата от 1500 евро, заплатена от нея като част от възнаграждението по договора в общ размер от 10776,62 лв.; че с платежно нареждане от 8.08.2022 г. ответникът е заплатил на ищцата сумата от 7842,88 лв. с посочено основание „прекратяване на договор Адриан Матеев“.

По доказателствата:

Съдът намира, че следва да допусне приемането на представените към исковата молба документи като писмени доказателства.

Искането на ищцата за задължаване на ответника да представи писмена информация за това колко на брой ученици са записани в училището след 18.07.2022 г. – датата, на която ищцата е инициирала прекратяването на договора, следва да бъде уважено.

Следва да се допусне разпит на един свидетел при режим на довеждане от ответника за установяване на обстоятелствата, посочени в отговора на исковата молба (т. 1, стр. 7 от отговора)

Искането на ответника за издаване на съдебни удостоверения, с които да получи информация от три конкретни училища за това дали за учебната 2022/2023 г. е имало незаети места в паралелките за пети клас следва да бъде уважено.

По изложените съображения и на основание чл. 140, ал. 1 от ГПК Софийски районен съд

ОПРЕДЕЛИ:

НАСРОЧВА открито съдебно заседание по делото на **11.03.2024 г. от 14,00 ч.**, за която дата и час страните да бъдат призовани, като им указва, че най-късно до първото по делото заседание могат да вземат становище във връзка с дадените указания и доклада по делото, като предприемат съответните процесуални действия в тази връзка.

ОБЯВЯВА на страните проекта на доклад по делото, съобразно мотивната част на настоящото определение.

ДОПУСКА на основание чл. 140, ал. 1 ГПК приемането на представения към исковата молба документи като писмени доказателства по делото.

ЗАДЪЛЖАВА ответника в срок до първото по делото открито съдебно заседание да предостави в писмена форма информация за това колко на брой ученици са записани в училището в пети клас за учебната 2022/2023 г. след 18.07.2022 г.

ДОПУСКА един свидетел при режим на довеждане от ответника за установяване на посочените в отговора на исковата молба обстоятелства.

УКАЗВА на ответника, че ако не води допуснатия му свидетел в първото насрочено по делото съдебно заседание без наличие на уважителни причини за това, съдът може да отмени определението, с което свидетелят е допуснат до разпит.

ДА СЕ ИЗДАДЕ на ответника съдебно удостоверение, с което да се снабди с информация в писмен вид от Първа частна математическа гимназия „Питагор“ за това дали в пети клас през учебната 2022/2023 г. е имало незаети места, след представяне на документ за заплатена държавна такса за издаване на съдебно удостоверение.

ДА СЕ ИЗДАДЕ на ответника съдебно удостоверение, с което да се снабди с информация в писмен вид от Софийска математическа гимназия „Паисий Хилендарски“ за това дали в пети клас през учебната 2022/2023 г. е имало незаети места, след представяне на документ за заплатена държавна такса за издаване на съдебно удостоверение.

ДА СЕ ИЗДАДЕ на ответника съдебно удостоверение, с което да се снабди с информация в писмен вид от Национална природоматематическа гимназия „Акад. Любомир Чолаков“ за това дали в пети клас през учебната 2022/2023 г. е имало незаети места, след представяне на документ за заплатена държавна такса за издаване на съдебно удостоверение.

ПРИКАНВА страните към спогодба.

ДА СЕ ВРЪЧИ на страните препис от определението, а на ищеца да се връчи и препис от отговора на исковата молба.

ОПРЕДЕЛЕНИЕТО не подлежи на обжалване.

Съдия при Софийски районен съд: _____